

Література:

1. Аверчев И.В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение/ И. Аверчев. - Москва: Вершина, 2007. – 512 с.
2. Аткинсон Е. Управленческий учет/ Е. Аткинсон, Р. Банкер, М. Каплан, М. Янг; Пер. с англ. - М.: изд. Дом «Вільямс», 2003. – 878 с.
3. Білоусова І. Проблеми вдосконалення управлінського обліку // / І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 3. – С. 35-40.
4. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія / С.Ф. Голов. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
5. Левицька С. Управлінський та внутрішньогосподарський облік: завдання, мета, чинники ефективного впровадження / С. Левицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №2. – С.27-35.
6. Палій В.Ф. Управленческий учет - новое прочтение внутрихозяйственного расчета / В.Ф. Палій // Бухгалтерський облік. – 2000. – №17. - С. 58-62.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV/ Все про бухгалтерський облік. – 2011. – 10. – С. 1-3.
8. Чумаченко М. Управлінський облік в Україні / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – №6. – С.43–47.

УДК 338.43:631.15:631.6.02

ФІНАНСОВІ ВАЖЕЛІ У ВЗАЄМВІДНОСИНАХ ПІДПРИЄМСТВ АПК

*Березіна Л.М., к.е.н., доцент, докторант
Полтавська державна аграрна академія*

Розглядаються проблеми впливу фінансових важелів на формування ефективних організаційно-економічних взаємовідносин між підприємствами усіх сфер АПК, обґрунтовуються підходи щодо їх вирішення.

The problems of influence of financial leverages on forming of effective organizationally economic mutual relations between the enterprises of all spheres of agro-industrial complex are examined, and there are grounded the approaches of their solvation.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання фінанси набувають якісно нового змісту. Вони перетворюються у важливий регулятор економічних процесів у суспільстві. Світова практика господарювання переконує, що фінансовий механізм в АПК в умовах ринку зорієнтований, головним чином, на виконання розподільчої, контрольної й захисної функції. Важливе значення для подальшого розвитку організаційно-економічних відносин підприємств АПК має формування ефективного фінансового механізму не лише у сфері виробництва, але й у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією, сировиною та продуктами харчування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі знаходимо чимало публікацій стосовно ролі фінансового забезпечення підприємств окремих галузей і сфер національної економіки України, у тому числі і сільського господарства (це роботи Андрійчука В.Г., Аранчій В.І., Кириленка І.Г., Могильного О.М., Саблука П.Т., Ткаченко В.Г. та ін.). Аналіз результатів досліджень свідчить про відсутність наукових розвідок, де б ви-

світлювалися проблеми впливу фінансових важелів на формування ефективних організаційно-економічних взаємовідносин між підприємствами усіх сфер АПК.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування ролі фінансових важелів у формуванні ефективних організаційно-економічних взаємовідносин між підприємствами агропромислового комплексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світовий досвід переконує, що там, де має місце швидке переливання коштів через диспаритет цін із сільського господарства в інші галузі економіки, суб'єкти господарювання не можуть нормально функціонувати без фінансового захисту з боку держави. Нині в Україні такий захист відсутній, що негативно позначається на формуванні ефективних взаємовідносин підприємств АПК [1]. Фінансовий захист за прикладом країн світу варто здійснювати на державному рівні, поклавши у його основу концепцію неможливості нормального функціонування сільськогосподарського виробництва без державної фінансової допомоги у формі державного регулювання через дотації, субсидії та субвенції. Крім того, вагоме значення має і пряме державне фінансування окремих заходів (наприклад, фінансування з бюджету протиепізоотичних заходів) [2].

Рівень розвитку сільськогосподарського виробництва у різних регіонах України є різним з об'єктивних причин, що вимагає і різних підходів до формування бюджетних коштів. За нашим переконанням, основна їх маса має концентруватися у місцевих бюджетах і використовуватися у залежності від умов диференціації економічного і екологічного стану регіонів.

Для сільських поселень залишається актуальною проблема фінансування соціального сектора і соціальних програм.

За умов ринку новим фінансовим важелем, використання якого дедалі набуває поширення, є внутрішні фінансові відносини, які на рівні суб'єктів АПК можуть виникати між [3]:

- сільськогосподарськими підприємствами і його засновниками (власниками) з приводу формування статутного капіталу, його використання, розподілу прибутку тощо;
- сільськогосподарськими підприємствами і його окремими структурними підрозділами з приводу оренди майна, земель сільськогосподарського призначення та фінансування соціальних заходів;
- сільськогосподарськими підприємствами і його працівниками з приводу оренди майна, земель сільськогосподарського призначення та фінансування соціальних заходів.

Викладене суттєво змінює зміст фінансових важелів на внутрішньогосподарському рівні, що потребує удосконалення її організації та відповідного кадрового забезпечення.

Господарські механізми підприємств торговельної ланки АПК не зорієнтовані на зменшення торговельних націнок. За таких обставин збільшення обсягів роздрібного товарообороту не зумовлює стабілізацію фінансового стану суб'єктів торговельної сфери. Ми переконані, що ефективний фінансовий менеджмент у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією, сиро-

виною та продуктами харчування має забезпечувати адекватне управління витратами обігу. Ускладнення організаційно-економічних відносин у сфері АПК ми тут вбачаємо у тому, що найкращі умови для формування ефективного фінансового менеджменту існують у великих за розмірами підприємств торгівлі, які можуть орієнтуватися на відносно невисоку торговельну націнку і отримувати власні економічні вигоди за рахунок збільшення обсягів продажу. Специфічною особливістю торгівлі сільськогосподарською продукцією, сировиною та продуктами харчування є наявність значної чисельності дрібних постачальників та торговців (ретеїлорів), що зумовлює численні нераціональні витрати обігу. За нашим переконанням, розвиток відносин між ретеїлорами та постачальниками продуктів харчування у сфері агропромислового комплексу є важливим елементом у механізмі організації сучасної роздрібно торгівлі, а це, у свою чергу, посилює необхідність оптимізації витрат та запровадження логістики за усім ланцюжком виробництва, транспортування, зберігання та реалізації продовольства.

Зауважимо, що серед фінансових важелів найбільш складними для господарських формувань в аграрному секторі залишаються кредитні відносини [4]. Попит виробників сільськогосподарської продукції і сировини на кредитні ресурси значною мірою залишається незадоволеним. Причиною цього є непомірно висока плата за користування кредитом. Тому проблема кредитування суб'єктів АПК, у першу чергу, виробників сировинних ресурсів, має комплексний характер, а для її вирішення потрібна низка узгоджених заходів, де будуть враховані основні параметри суб'єктів кредитування. За нашим переконанням, така система кредитування сільськогосподарських товаровиробників має включати такі основні складові:

- кредитну інфраструктуру, зорієнтовану на обслуговування аграрного сектора АПК;

- механізм кредитних відносин з комерційними банками;
- механізм позабанківського кредитування.

Значна кількість підприємств АПК відчують гостру потребу у використанні основних засобів та інших елементів техніко-технологічної бази, придбати які часто немає можливості через низький рівень ефективності використання у господарській діяльності окремого підприємства, тому у світовій практиці широко запроваджений лізинг, що визначається наступним:

- скороченням обсягів ліквідних коштів через перманентні труднощі на грошових ринках;

- загостренням конкуренції, що потребує залучення інвестицій;
- зменшенням прибутку підприємств, що обмежує їх можливості щодо концентрації необхідних коштів для розширення виробництва та його технічного забезпечення;

- сприянням розвитку лізингових операцій з боку урядових структур з метою стимулювання економічного зростання галузі.

Результати проведеного нами дослідження впливу фінансових важелів на розвиток взаємовідносин підприємств усіх сфер АПК України дають підстави стверджувати, що чинний фінансово-економічний механізм їх функціонування не формує умов ефективного нарощення ними власного капіталу, а,

отже, і зростання їх ринкової вартості. Фінансова структура більшості підприємств агропромислового комплексу є деформованою, що і обумовлює надто низький рівень їх фінансової стійкості та платоспроможності порівняно з суб'єктами економічної діяльності інших галузей. Виявлені нами гальмівні тенденції стримують формування ефективних організаційно-економічних відносин підприємств АПК.

За таких умов подальше посилення ролі фінансових важелів функціонування підприємств різних сфер агропромислового комплексу України ми вбачаємо у наступному:

- потребує активізації державна політика підтримки малого бізнесу у сфері АПК, передусім у напрямку розширення його фінансування, зменшення податкового тиску;

- необхідним є опрацювання і подальша реалізація заходів щодо мікрокредитування, орієнтованого на широке коло саме малих підприємств з переробки сільськогосподарської продукції і сировини та реалізації продовольства;

- з боку Національного банку України потрібне створення умов для значного зменшення відсотків за користування банківським кредитом шляхом проведення відповідної регуляторної політики;

- формування підприємствами агропромислового комплексу ефективної дивідендної політики (політики розподілу прибутку), спрямованої на розширення питомої ваги рефінансування їх прибутку і прискореного нарощування власного капіталу за рахунок саме внутрішніх джерел;

- прискореному формуванню підприємствами АПК власних оборотних активів, спрямування їх, у першу чергу, на фінансування дебіторської заборгованості та грошових активів, що забезпечують їх достатню платоспроможність;

- активізації підприємствами усіх сфер агропромислового комплексу амортизаційної політики з використанням методів прискореної амортизації активів, що сприятиме збільшенню амортизаційного потоку під час формування фінансових ресурсів для інвестиційних потреб;

- диверсифікації джерел залучення підприємствами агропромислового комплексу позичкового капіталу, підвищення у ньому частки фінансового лізингу.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що розкриття ролі фінансових важелів у формуванні ефективних взаємовідносин підприємств АПК забезпечує не лише оптимізацію механізмів управління ними, але й мінімізацію сукупних витрат та отримання синергічного ефекту. За нашим переконанням, саме на таких засадах, з урахуванням фінансових важелів, мають ґрунтуватися взаємовідносини між суб'єктами АПК. Перспективи подальших досліджень мають охоплювати проблеми формування логістичних підходів як важливого підґрунтя оптимізації організаційно-економічних механізмів взаємовідносин підприємств АПК.

Література:

1.Благодатний А.В. Розвиток і вдосконалення фінансово-кредитного механізму АПК / А.В. Благодатний. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 256 с.

2.Дядечко Л.П. Бюджетування грошових коштів: сутність та роль в управлінні підприємствами: монографія / Л.П. Дядечко, Ю.О. Оліфірова, С.В. Бабій. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. – 251 с.

3. Андрійчук В. Сучасна аграрна політика / В. Андрійчук, М. Зубець, В. Юрчишин. – К.: ІАЕ, 2006. – 278 с.

4. Геєць В.М. Цінова конкурентоспроможність чи цінова стабільність: дуалізм політики економічного зростання / В.М. Геєць // Економіка і прогнозування. – 2005. – № 4. – С. 9-31.

УДК 65.012.34

ЛОГІСТИЧНА ПІДТРИМКА РІШЕНЬ В СИСТЕМІ «РЕСУРСИ-ПРОДУКТИВНІСТЬ» АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Величко О.П., к.е.н., доцент

Дніпропетровський державний аграрний університет

Узагальнено основні цілі функціонування агрологістичної системи. Опрацьовано шляхи застосування логістичних підходів в управлінні використанням матеріальних ресурсів та продуктивністю агробізнесу.

Main purposes of functioning in agrilogistic system have been grounded. Ways of applying logistic approaches in control over the use of material resources and productivity of agribusiness have been worked up.

Постановка проблеми. Ефективне логістичне управління є одним із важливих чинників реалізації конкурентного потенціалу сучасного підприємства. Теоретико-методологічні і прикладні напрацювання підприємницької логістики активно впроваджуються в операційну та стратегічну діяльність організацій у багатьох галузях економіки. При цьому підготовка рішень у менеджменті все частіше здійснюється за допомогою моделей, що відображають особливості внутрішньовиробничих логістичних систем. Застосування відповідних моделей, як правило, вимагає значного обсягу вихідної інформації і опрацювання певних алгоритмів для оцінки і оптимального вибору серед існуючих альтернатив.

Агробізнесові формування є логістичними системами, де різні галузі або елементи технологічного процесу інтегруються в єдине ціле [1]. Одним із важливих напрямків логістичної підтримки управлінських рішень в системі аграрного менеджменту є система „ресурси (ресурсовикористання)-продуктивність”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ровиток аналітичної парадигми, що є одними із класичних підходів до логістики як теоретичної науки, відображений у працях багатьох науковців. Серед них Д. Бауерсокс, А.М. Гаджинський, Є.В. Крикавський, М. Ліндерс, М.А. Окландер, В.І. Сергеев, В.В. Смиричинський, Д. Уотерс, Н.І. Чухрай та ін. Дослідження окремих таких проблем у сфері аграрної логістики зустрічаються у публікаціях С.А. Бєлих, Н.К. Васильєвої, Т.В. Косаревої, В.І. Перебийноса, І.Г. Смирнова та ін.

Питання ресурсного забезпечення та продуктивності аграрного виробництва стали предметом уваги В.Г. Андрійчука, В.Я. Месель-Веселяка, П.О. Мосіюка, В.Я. Плаксієнка, П.Т. Саблука, П.М. Макаренка та ін.

Разом з тим, багато теоретичних та методологічних аспектів логістичної підтримки управлінських рішень в агробізнесі залишаються недостатньо опрацьованими. В значній мірі це стосується такої важливої внутрішньови-